

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Rzeszowie

LRZ.411.4.6.2024

S.M. Andrzeja – Anna Niemczyk

Dom Dziecka im. Ks. Zygmunta Gorazdowskiego

ul Grodzka 2

38—400 Krosno

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

*I/24/004/LRZ - Realizacja zadań opiekuńczo wychowawczych w domach dziecka w latach 2022 – 2024
oraz sprawdzenie wykonania wniosków pokontrolnych sformułowanych w ramach kontroli P/21/089
Realizacja zadań opiekuńczo wychowawczych w domach dziecka*

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Rzeszowie

ul. Kraszewskiego 8, 35-016 Rzeszów

T +48 17 780 23 00, F +48 17 780 23 06

lrz@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Dom Dziecka im. Ks. Zygmunta Gorazdowskiego, 38—400 Krosno, ul Grodzka 2 ¹ .
Kierownik jednostki kontrolowanej	S.M. Andrzeja – Anna Niemczyk od 1 września 2022 r. Dyrektor, poprzednio dyrektorem była S.M. Ewa – Agnieszka Mazurek.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Organizacja procesu udzielania pomocy w placówkach opiekuńczo wychowawczych. 2. Realizowanie działań opiekuńczo wychowawczych.
Okres objęty kontrolą	Lata 2022-2024 (do dnia zakończenia czynności kontrolnych) z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ² .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie.
Kontroler	Barbara Lew starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LRZ/159/2024 z dnia 3 grudnia 2024 r. (akta kontroli tom I str. 1-7)

¹ Dalej Dom Dziecka lub placówka.

² Dz.U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Uzasadnienie
oceny ogólnej

Dom Dziecka spełniał wymogi dotyczące miejsca prowadzenia określone w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej⁴ (dalej *ustawa o pieczy zastępczej*). W placówce zapewnione zostały warunki lokalowe określone w rozporządzeniu *Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej*⁵ (dalej *rozporządzenie w sprawie pieczy zastępczej*). Wychowankom zapewniono zgodnie ze standardami dobre warunki do życia, nauki i zabawy. Pracownicy Domu Dziecka posiadali wymagane kwalifikacje, niezbędne do należytego wypełniania obowiązków.

Placówka prawidłowo realizowała zadania opiekuńczo wychowawcze. Zgodnie z wymogami rozporządzenia w sprawie pieczy zastępczej. Sporządzano diagnozy⁶ oraz plany pomocy dzieciom, które modyfikowano, dostosowując je do możliwości i sytuacji każdego dziecka.

Dokonywano analizy i oceniano sytuację wychowanków oraz określano zasadność pozostania dziecka w placówce. Wychowankowie mieli udostępniane informacje o możliwości uzyskania pomocy od innych osób i instytucji spoza placówki.

Dzieci miały zapewniony dostęp do pedagoga i psychologa w Domu Dziecka, a także do specjalistów poza placówką.

W budynku nie było barier i ograniczeń przy wyjściu z budynku.

Podejmowano działania reintegracyjne zmierzające do powrotu dzieci do rodzin, a także do usamodzielnienia się wychowanków.

Wnioski z kontroli P/21/089 *Realizacja zadań opiekuńczo wychowawczych w domach dziecka* zostały rzetelnie wykonane.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego.

OBSZAR

1. Organizacja procesu udzielania pomocy w placówkach opiekuńczo wychowawczych.

Opis stanu
faktycznego

1. Dom Dziecka był niepubliczną placówką opiekuńczo - wychowawczą typu socjalizacyjnego, zapewniającą całodobową opiekę i wychowanie dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodzicielskiej⁷, realizującą program wychowawczy oparty o zasady chrześcijańskie, posiadającą osobowość prawną.

Placówka działała w oparciu o umowę⁸ zawartą z Gminą Miasta Krosna⁹, wykonującą zadania powiatu, reprezentowaną przez Prezydenta Miasta Krosna a Organem prowadzącym Dom Dziecka tj. Zgromadzenie Sióstr Świętego Józefa Prowincja Tarnowska, ul. Mościckiego 34.

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r. poz. 177, ze zm.)

⁵ Art. 18 rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. nr 292 poz. 1720 ze zm.)

⁶ W przypadkach próby dokumentacji wychowanków przyjętych w okresie objętym kontrolą tj. po kontroli P/21/089 *Realizacja zadań opiekuńczo wychowawczych w domach dziecka*.

⁷ Placówka socjalizacyjna Dom Dziecka w Krośnie w dniu 17 grudnia 2001 r. została wpisana do Rejestru Placówek Opiekuńczo wychowawczych Województwa Podkarpackiego pod numerem 8/1.

⁸ Umowa o realizację zadania publicznego o którym mowa w art. 16 ust. 1 ust z 24 kwietnia 2023 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 r. poz. 1057). W umowie dokonywano zmian (13 aneksów) dotyczących wysokości przekazywanych środków finansowych na realizację zadania publicznego.

⁹ Krosno, ul. Lwowska 28a

Placówka podlegała kontroli Prezydenta Miasta Krosna w zakresie realizacji celów i zadań oraz gospodarowania środkami finansowymi przyznanymi w ramach dofinansowania działalności Domu Dziecka. Z ramienia organu prowadzącego¹⁰ nadzór sprawowała Przełożona prowincjalna, nadzór nad standardami opieki i wychowania sprawował Wojewoda Podkarpacki.

Placówka przeznaczona była dla dzieci w wieku od dziesiątego roku życia¹¹ do usamodzielnienia¹².

Do placówki nie przyjmowano dzieci, u których stwierdzono zaburzenia psychiczne, wymagające specjalistycznego leczenia i opieki w ośrodkach do tego przeznaczonych, uzależnionych od środków odurzających i psychotropowych, niepełnosprawnych ruchowo w sytuacji braku możliwości architektonicznego dostosowania budynku do ich potrzeb.

Ustalono, że zapisy w zawartej z Gminą umowie, statucie i regulaminie były spójne i zgodne z uregulowaniami zawartymi w *ustawie o pieczy zastępczej* i rozporządzeniu w sprawie pieczy zastępczej

W placówce w okresie kontroli przebywało:

- troje dzieci o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności;
- pięcioro dzieci z opiniami wydanymi przez poradnie specjalistyczne w Krośnie.

W trzech przypadkach opinie zostały wydane przed przyjęciem dziecka do placówki, w pozostałych opinie i orzeczenia zostały wydane podczas pobytu dzieci w Domu Dziecka.

Placówka zapewniała dzieciom całodobową opiekę.

(akta kontroli tom I str. 7-33, 194-196)

2. Budynek, w którym znajdował się Dom Dziecka posadowiony był na działce o powierzchni 5717 m². Mieścił się w wyremontowanym skrzydle zabytkowego budynku połączonego łącznikiem ze starą zabytkową częścią, w której znajdowały się biura Domu Dziecka i przedszkole prowadzone przez Zgromadzenie Sióstr Świętego Józefa Prowincji Tarnowskiej.

Budynek placówki składał się z suterenu, parteru, piętra i poddasza użytkowego.

Powierzchnia skrzydła na piętrze budynku użytkowana przez Dom Dziecka (wraz z łącznikiem i klatką schodową) wynosiła 438,8 m².

W suterenu były głównie pomieszczenia gospodarcze, ale też pomieszczenia użytkowane przez Dom Dziecka tj.: szatnia, dodatkowy pokój wizyt, sala ze stołem do tenisa i miejscem na rowery, a także pracownia/magazyn z materiałami do zajęć dzieci.

Parter budynku Domu Dziecka użytkowany był przez Siostry opiekujące się placówką i przez przedszkole. Znajdowały się tam m.in. kuchnia, jadalnia, sala teatralna. Poddasze zamieszkiwały Siostry.

(akta kontroli tom I str. 34-106)

3. W placówce pokoje mieszkalne były jedno dwu i trzyosobowe, przy czym pokoje trzyosobowe zamieszkiwane były przez dwoje dzieci. W pokojach były górne światła oraz lampki na biurkach. Pokoje miały powierzchnię zapewniającą przechowywanie rzeczy osobistych i swobodne korzystanie z wyposażenia.

Łazienki z toaletami umożliwiały korzystanie z nich w sposób zapewniający intymność i zgodność z zasadami higieny. Znajdowało się w nich miejsce do prania i suszenia rzeczy osobistych.

¹⁰ Zgodnie z §4 pkt 2 Statutu placówki.

¹¹ Umieszczenie poniżej 10 r. życia było możliwe w wyjątkowych przypadkach, określonych ustawą, szczególnie w przypadku rodzeństwa.

¹² W przypadku kontynuowania nauki do ukończenia 25 roku życia.

W pokojach zajmowanych przez dzieci znajdowało co najmniej jedno biurko. Dostępne były również stoliki w jadalni i w świetlicy, gdzie dzieci miały miejsce do nauki.

Młodsze dzieci najczęściej odrabiały lekcje z wychowawcami w świetlicy przy pokoju wypoczynkowym.

W kuchni i jadalni było miejsce do przygotowywania i spożywania posiłków, stanowiące także miejsce spotkań i wypoczynku. W kuchni zapewniono odpowiednie warunki do przechowywania i obróbki żywności.

W kuchni tej dzieci same przygotowywały kolacje, a podczas weekendów wraz z wychowawcami przygotowywały posiłki i sprzątały po nich. Dzieci miały ustalone dyżury¹³, w ramach, których przygotowywały się do samodzielności.

(akta kontroli tom I str. 34-106, 344-345)

4. W kontrolowanym okresie w placówce przebywało od 13 do 17 podopiecznych i tak w okresach od 9 grudnia 2022 r. do 6 marca 2023 r. było 17 wychowanków, od 7 marca do 30 czerwca 2023 r. i od 5 lutego do 30 września 2024 r. było po 16 wychowanków, od 11 października do 31 grudnia 2024 r. było 15 wychowanków. W pozostałych okresach było 13 lub 14 wychowanków.

Wśród 15 wychowanków na koniec 2024 r. było trzy osoby pełnoletnie, które podjęły studia w Krośnie, Rzeszowie i Krakowie¹⁴.

Dyrektor placówki w latach 2022-2024 złożyła trzy wnioski¹⁵, do Wojewody Podkarpackiego o zezwolenie na przyjęcie kolejnych dzieci, pomimo przekroczenia dopuszczalnej liczby wychowanków.

Następnie w każdym przypadku placówka składała wnioski o zawieszenie postępowania uzasadniając je zmniejszeniem w najbliższym czasie liczby dzieci w związku z usamodzielnieniem się wychowanków, a także przebywaniem dwóch wychowanków poza placówką tj. w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Iwoniczu Zdroju oraz skierowaniu wychowanka do Ośrodka Leczenia Nerwic w Garwolinie, a później do MOS lub w zależności od diagnozy do innego ośrodka (wychowanek przebywa nadal poza placówką w Szpitalu Psychiatrycznym w Toszku¹⁶).

W związku z brakiem sprzeciwu zgodnie z art. 98 § 1 KPA¹⁷ Wojewoda zawieszał postępowanie. Następnie na wniosek dyrektora Wojewoda podejmował zawieszone postępowania administracyjne, po czym Dyrektor placówki składała wniosek o umorzenie postępowania ze względu na uzyskanie (w czasie od złożenia do rozpatrzenia wniosku) przez Dom Dziecka regulaminowej liczby wychowanków.

Wnioski do Wojewody o zezwolenie na pobyt dzieci ponad ustawową liczbę wychowanków w placówce składane były w dniu przybycia dzieci do Domu Dziecka. W związku z takim procedowaniem w żadnym przypadku Wojewoda nie wydawał zezwolenia. Wszczęte przez Wojewodę postępowania o zwiększenie liczby wychowanków były umarzone

(akta kontroli tom I str. 107-168)

5. W kontrolowanym okresie do placówki przyjęto na mocy postanowień Sądu dziesięcioro dzieci w tym troje dzieci¹⁸ poniżej dziesiątego roku życia. Dzieci zostały

¹³ Które obejmowały również części wspólne zamieszkiwane i użytkowane przez dzieci np. korytarz, świetlica, klatka schodowa.

¹⁴ Jedna była na II, a pozostałe na I roku studiów.

¹⁵ 1 wniosek z dnia 25 listopada 2022 r. (rodzeństwo dziewczynki 15, 10 lat, chłopiec 4 lata), nr sprawy SI.9423.3.33.2022; 2 wniosek z dnia 30 stycznia 2024 (rodzeństwo chłopcy 14 i 10 lat, nr sprawy SI.9423.3.9.2024; 3 wniosek z dnia 22 października 2024 (rodzeństwo dziewczynka 13 i chłopiec 10 lat), nr sprawy SI.9423.3.47.2024.

¹⁶ Zgodnie z postanowieniem sądu.

¹⁷ Zgodnie z zapisem w postanowieniach Wojewody Podkarpackiego (Dz. U. z 2003 r. poz. 775 ze zm.)

¹⁸ W dniu przyjęcia dzieci były w wieku 4 i 2/12 r., 7 i 2 12 r., i 9 i 6/12 r.

przyjęte do placówki wraz ze starszym rodzeństwem spełniającym wymóg wieku powyżej dziesiątego roku życia.

Ponadto do placówki dla zapewnienia bezpieczeństwa dzieci w dniu 18 września 2024 r. przyjęto dwoje dzieci¹⁹. na podstawie skierowania interwencyjnego. Dzieci następnego dnia trafiły do rodziny zastępczej²⁰.

(akta kontroli tom I str. 107-168, 217-218, tom II str. 210-219)

6. W placówce na dzień 31 grudnia 2024 r. było zatrudnionych 12 osób w tym: dyrektor²¹, pięciu wychowawców²² w tym jeden wychowawca – pedagog, psycholog, pedagog, opiekun-pielęgniarka, pracownik gospodarczy, księgowa, pracownik gospodarczy – kierowca.

W okresie objętym kontrolą w placówce zakończyło pracę siedem osób²³ w tym dyrektor²⁴, trzech wychowawców²⁵, opiekun, pedagog i księgowa²⁶.

Dyrektor placówki²⁷ i pozostałe osoby pracujące z dziećmi²⁸ spełniały wymogi określone w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o *wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej*²⁹.

Wszyscy pracownicy i wolontariusze posiadali aktualne badania lekarskie i nie mieli przeciwwskazań do pracy w placówce opiekuńczo wychowawczej.

Uczestniczyli również w szkoleniach i kursach podnoszących ich kompetencje³⁰.

W kontrolowanym czasie oprócz pracowników opiekę nad dziećmi sprawowało sześć osób jako wolontariusze³¹. Ponadto sześć osób odbywało praktyki zawodowe.

Dyrektor pozyskiwała dane dotyczące ww. osób pracujących z dziećmi z Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym.

¹⁹ Rodzeństwo wieku 9 i 6/12 r. i 13 i 10/12 r.

²⁰ Dzieci te nie ujmowano w niniejszej kontroli.

²¹ Dyrektor od 01.09.2022 r.

²² Wychowawcy pracujący nadal, zatrudnieni od: 1 września 2022 r., 1 września 2001 r., 1 stycznia 2013 r., 1 września 2019 r., 1 września 2023 r., na czas nie określony, w pełnym wymiarze czasu oraz jeden wychowawca zatrudniony na czas określony w okresach 6 lipca do 11 sierpnia, 2023 r., od 3 stycznia do 30 czerwca 2024 r. i od 21 października 2024 r. do 30 września 2025 r.

²³ Według stanu na dzień rozpoczęcia kontroli.

²⁴ W okresie 31 sierpnia 2019 do 31 sierpnia 2022r., a następnie wychowawca pedagog od 1 września 2022 do 31 sierpnia 2023 r.

²⁵ wychowawcy zatrudnieni byli w okresach 1 września 2016 r. do 31 sierpnia 2022 r. umowa na zastępstwo w okresie 12 czerwca do 17 września 2024 r., umowa na czas określony od 16 lutego do 31 sierpnia 2023 r.

²⁶ Kolejno: opiekun ½ etatu, od 1 września 2020 r. do 1 grudnia 2024 r. od 1 listopada 2021 r. do 31 sierpnia 2022 r. od 2019 r. do 31 sierpnia 2022 r.

²⁷ Wykształcenie: Teologia z przygotowaniem pedagogicznym, Pedagogika opiekuńczo wychowawcza, Edukacja i rehabilitacja osób z autyzmem.

²⁸ Wykształcenie wychowawców: Pedagogika o specjalności pedagogika społeczno-opiekuńcza i pedagogika rodziny, Pedagogika w zakresie pedagogika opiekuńczo-wychowawcza z pracą socjalną, Pedagogika kierunek praca socjalna, Praca socjalna, Specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej, Pedagogika społeczno-opiekuńcza z terapią pedagogiczną, psycholog: Psychologia, Psychologia kierunek pedagogika resocjalizacja, Profilaktyka i Terapia uzależnienia od Narkotyków,

²⁹ Dz.U. z 2024 r. poz. 177, ze zm.

³⁰ Szkolenia Dyrektora to m.in.: Standardy mieszkalnictwa wspieranego dla osób chorujących psychicznie po wielokrotnych pobytach w szpitalu psychiatrycznym, Prawa i obowiązki nauczycieli religii w szkole, Uczeń ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w placówce oświatowej, Ustawowe standardy ochrony małoletnich w kościele i jednostkach organizacyjnych, Standardy ochrony małoletnich – polityka ochrony dzieci, Ustawa Kamilka – ochrona małoletnich przed krzywdzeniem, Prawa mieszkańców DPS i PCO, Ustawowe standardy ochrony małoletnich w kościelnych jednostkach organizacyjnych. Szkolenia wychowawców to m.in.: Przemoc wobec dzieci – diagnoza psychologiczna, Standardy ochrony Małoletnich – polityka Ochrony Dzieci, Zaburzenia Lękowe, agresja, zaburzenia zachowania, odżywiania, depresja dzieci w szkole podstawowej, Zaburzenia Lękowe, agresja, zaburzenia zachowania, odżywiania, depresja dzieci w szkole ponadpodstawowej, Udział w podkarpackich sieciach współpracy, organizowanych w ramach projektu „Społeczna równowaga”, Dzień rodzicielstwa zastępczego – spotkanie informacyjno-edukacyjne, Pierwsza pomoc przedmedyczna, Terapia zajęciowa, Grywalizacja w edukacji i wykorzystanie gier w szkole podstawowej, Gry i zabawy terapeutyczne w pracy z dziećmi i dorosłymi. Ponadto zatrudniony psycholog rozpoczęła studia w 2024 r. podyplomowe w temacie Psychologiczne wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży z trudnościami, Szkoła psychoterapii Psychodynamicznej.

³¹ W tym jedna osoba na ½ etatu – sprawowanie opieki nocnej w okresie od 1 września 2020 r. do 1 grudnia 2024 r. pozostałe zawarte 22 lutego 2024 r., 3 umowy zawarte 5 października 2024 i 4 grudnia 2024 r.

Sprawdzenia dokonywano przed przyjęciem lub w dniu rozpoczęcia pracy lub rozpoczęcia praktyki³². W jednym przypadku sprawdzenia dokonano w czwartym dniu zatrudnienia.

Dyrektor Domu Dziecka wyjaśniła, że *sprawdzenie pracownicy zostało dokonane wcześniej, jednak wydruk był możliwy dopiero w czwartym dniu od zatrudnienia ze względu na zmianę administratora i reprezentanta. Pracownica ta była pierwszą osobą zatrudnioną przez aktualnego dyrektora.*

W sprawie zasad wsparcia dla osób pracujących z dziećmi w celu radzenia sobie z codziennymi wyzwaniami wynikającymi ze specyfiki pracy Dyrektor placówki wyjaśniła, że *osoby sprawujące bezpośrednią opiekę nad dzieckiem miały możliwość uzyskania wsparcia w każdej sytuacji tego wymagającej związanej z charakterem i specyfiką pracy w placówce. Były to:*

- *możliwość rozmowy i konsultacji dla wychowawców z pedagogiem i psychologiem,*
- *bieżąca wymiana doświadczeń i spostrzeżeń, oraz możliwość rozwiązywania problemów związanych podopiecznymi w gronie wychowawczym,*
- *rozmowa z dyrektorem,*
- *możliwość zwołania całego zespołu wychowawców,*
- *możliwość zwołania zespołu ds. okresowej oceny sytuacji dziecka.*

(akta kontroli tom I str. 169-196)

7. W latach 2022-2024 do dnia zakończenia kontroli zostało przeprowadzonych 10 kontroli z tego:

- trzy kontrole przeprowadzone przez Urząd Miasta Krosna, które dotyczyły realizacji umów w zakresie prowadzenia placówki opiekuńczo wychowawczej typu socjalizacyjnego³³,

po jednej kontroli przeprowadzonej przez:

- Wojewodę Podkarpackiego w zakresie prowadzonej dokumentacji oraz zatrudnienia i kwalifikacji osób pracujących z dziećmi. W kontroli stwierdzono, że dokonywano ocen sytuacji dziecka z niedochowaniem terminu wynikającego z art. 138 ust. 1 ustawy o pieczy³⁴,
- ZUS w Jasle w zakresie ubezpieczeń społecznych pracowników,
- Komendę Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Krośnie w zakresie przestrzegania przepisów przeciw pożarowych,
- Wojewodę Podkarpackiego, w zakresie oceny standardów opieki i warunków lokalowych³⁵.
- Państwowy Powiatowy Inspektorat Sanitarny w zakresie oceny stanu sanitarnego obiektu oraz
- trzy kontrole przeprowadzone przez Wojewodę Podkarpackiego w zakresie oceny standardów opiekuńczych i lokalowych w związku wnioskami Dyrektor jednostki o wyrażenie zgody na przyjęcie do placówki dzieci powyżej regulaminowej liczby wychowanków.

W okresie objętym kontrolą nie wpłynęły do placówki, skargi związane z przedmiotem kontroli.

Do Wojewody Podkarpackiego, Starosty i do Prezydenta Miasta Krosna nie wpłynęły skargi dotyczące funkcjonowania placówki.

³² W dwóch przypadkach miesiąc wcześniej, po jednym przypadku sześć i cztery dni wcześniej, w dwóch jeden dzień wcześniej, w pięciu w dniu rozpoczęcia praktyk.

³³ Kontrola PS.526.14.6.2020. AŁ z dnia 17 maja 2022 r., PS.526.14.5.2020.W, z dnia 23 października 2024 r.

³⁴ Kontrola S-I.431.5.21.2022.IKA przeprowadzona w dniach 6 i 25 października 2022 r. protokół z 7 lutego 2023 r.

³⁵ W wyniku remontu budynku.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości:

OCENA CZĄSTKOWA

W ocenie NIK w Domu Dziecka zapewniono – wynikające z przepisów prawa – niezbędne warunki organizacyjne, kadrowe i lokalowe do należytej realizacji zadań opiekuńczo-wychowawczych wobec dzieci. Pracownicy posiadali wymagane kwalifikacje wynikające z obowiązujących przepisów. Placówka realizowała określone cele i ustalony zakres zadań, który był zgodny z przepisami prawa i uregulowaniami wewnętrznymi.

OBSZAR

Opis stanu
faktycznego

2. Realizowanie działań opiekuńczo wychowawczych.

1. W wyniku zbadania 12 spraw wychowanków stwierdzono, że dzieciom przyjmowanym do placówki od 2022 r. sporządzano diagnozy w terminach od dziewięciu do 12 dni od chwili przyjęcia dziecka do placówki.

Sporządzenie diagnozy poprzedzone było zebraniem i analizą dokumentacji dotyczącej dziecka, przeprowadzeniem badań przez psychologa lub pedagoga, obserwacją zachowań dziecka w codziennym funkcjonowaniu, opinii wychowawcy i pedagoga szkolnego nt. funkcjonowania ucznia w szkole, przeprowadzeniem wywiadu z rodziną, bliskimi osobami, jeżeli była taka możliwość oraz innymi osobami zaangażowanymi we współpracę z rodziną³⁶.

Analizowane diagnozy sporządzone były przez psychologa i zawierały w treści wszystkie elementy wymagane w rozporządzeniu w sprawie pieczy zastępczej.

(akta kontroli tom II str. 2-47, 68-79)

2a. W Regulaminie Organizacyjnym określono zadania Domu Dziecka. Związane były one m.in. z rozwojem fizycznym i psychicznym dziecka, poczuciem bezpieczeństwa, z dobrem dziecka poszanowaniem jego praw, wyrównaniem deficytów rozwojowych, kształceniem, rozwojem zainteresowań, przygotowaniem wychowanków do powrotu do rodziny lub do samodzielnego życia.

Zadania te placówka realizowała we współpracy z sądami, ośrodkami pomocy społecznej, kuratorami, szkołami i rodzinami wychowanków.

W placówce prowadzono Zeszyt przepływu informacji, w którym wpisywano między innymi spóźnienia wychowanków do i ze szkoły, ograniczenia w wyjściach np. ze względu na zachowanie, problemy zdrowotne dzieci, konsultacje lekarskie, doraźne potrzeby podania leków, dodatkowe zajęcia dzieci poza Domem Dziecka, odwiedziny rodziców, wyjazdy dzieci do rodziny, nastroje i samopoczucie dzieci, potrzebę pomocy w nauce itp.

(akta kontroli tom I str. 22-33, 227-247)

b. W Wewnętrznym Regulaminie Praw i Obowiązków Wychowanków Domu Dziecka³⁷ zawarto ustalone reguły zachowania, przedstawiono prawa i obowiązki wychowanków oraz rodzaje nagród i kar, m.in. wychowankowie mieli prawo do nauki, kształcenia, opieki wychowawczej, poczucia bezpieczeństwa, ochrony i poszanowania godności, korzystania z pomieszczeń i urządzeń oraz środków dydaktycznych, korzystania z opieki lekarskiej, odpoczynku, pomocy psychologiczno-

³⁶ Np. Kurator, pracownik socjalny, nauczyciel itp. Żadne dziecko nie miało asystenta rodziny.

³⁷ Z dnia 1 września 2022 r. z podpisem obecnej Dyrektorki i wcześniejszy bez daty wprowadzenia, bez podpisu, opieczętowny pieczęcią jednostki

pedagogicznej, przedstawiania wychowawcom i dyrektorowi placówki problemów i uzyskiwania pomocy. Obowiązkiem wychowanków było m.in. uczestnictwo w zajęciach dydaktycznych opiekuńczo-wychowawczych, dbałość o ład i porządek, uznawanie godności i podmiotowości innych osób, udzielanie pomocy i służenie opieką wychowankom młodszym i słabszym, przestrzeganie zasad współżycia społecznego przeciwstawianie się brutalności i wulgarności oraz godnego, kulturalnego zachowania się w Domu Dziecka i poza nim. W uznaniu za wzorową postawę wychowanek mógł otrzymać wyróżnienia i nagrody, zaś za nieprzestrzeganie ogólnie przyjętych i akceptowanych norm społeczno - moralnych oraz wykroczenie przeciwko regulaminowi wychowanek mógł być ukarany rozpoczynając od upomnienia do usunięcia z placówki.

Podczas corocznych spotkań³⁸ organizacyjnych kadry wychowawczej placówki omawiano i planowano na następny rok szkolny m.in. przyznawanie nagród rzeczowych i innych atrakcji, a także zasadność przyznawania podstawy kieszonkowego m.in. w związku z używaniem przez wychowanków wulgaryzmów i powrotem do placówki pod wpływem alkoholu czy narkotyków. Omawiano również warunki korzystania z telefonów komórkowych.

W sierpniu 2024 r. Dyrektor Domu Dziecka Zarządzeniem³⁹ wprowadził Standardy Ochrony Dzieci przed Krzywdzeniem. W dokumencie zawarto m.in. zasady bezpiecznych relacji, procedury interwencji w przypadku podejrzenia lub zgłoszenia krzywdzenia dziecka, stworzenie i zachowanie bezpiecznego środowiska w placówce, procedury związane z rozpoznawaniem i reagowaniem na czynniki ryzyka krzywdzenia dziecka przez osoby trzecie, przez inne dziecko, rodzica lub opiekuna, bezpiecznego korzystania dostępu dzieci do internetu i mediów elektronicznych. W dokumencie zawarto również: kodeks zachowań wychowanków zawierający m.in.: zakaz stosowania przemocy w jakiegokolwiek formie, obowiązek szacunku dla każdej osoby, w tym także w kontaktach internetowych, zakaz cyberprzemocy. Zawarto także procedury postępowania w sytuacji wystąpienia przemocy i agresji, w przypadku podejrzenia wykorzystania seksualnego, w przypadku sygnalizowania myśli lub próby samobójczej, a także w przypadku łamania praw dziecka.

(akta kontroli tom I str. 253-338)

c. W Regulaminie wychowanków⁴⁰ placówki określono możliwość zgłaszania przez wychowanków swoich uwag, postulatów, wniosków, opinii dotyczących spraw osobistych i życia placówki.

(akta kontroli tom I str. 325-327)

e. Dyrektor placówki wprowadził procedurę⁴¹ podawania leków. W procedurze zawarto obowiązek sprawdzenia zeszytu przepływu informacji przed rozpoczęciem dyżuru, ze względu na obowiązek odnotowywania w nim, a także w dokumentacji medycznej wychowanków, wszystkich leków podawanych doraźnie. Spis leków poszczególnych wychowanków podawanych na stałe zapisywano na Karcie⁴² podawania leków stałych. W przypadkach wystąpienia problemu zdrowotnego (dolegliwości bólowe, temperatura, zaburzenia trawienia) wychowawca mógł podać ogólnodostępne leki.

³⁸ Organizowanych przed rozpoczęciem roku szkolnego, protokoły z 29 sierpnia 2022 r., 28 sierpnia 2023 r. 29 sierpnia 2024 r.

³⁹ Zarządzenie nr 6/2024 z 12 sierpnia 2024 r..

⁴⁰ z dnia września 2022 r.

⁴¹ Zarządzenie nr 5/ 2022 z dnia 20 grudnia 2022 r.

⁴² Dostępne dla wychowawców.

Treści zawarte w ww. uregulowaniach wewnętrznych przekazywano do wiadomości wychowanków w chwili przyjmowania ich do placówki oraz w chwili zatrudnienia w placówce wychowawców.

(akta kontroli tom I str. 227-247, 328-332)

Stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń nie budził zastrzeżeń. Trakty komunikacyjne, świetlice, kuchnia z jadalnią oraz pokoje wychowanków były czyste. W budynku nie stworzono barier i ograniczeń przy wyjściu z budynku, poprzez np. kraty w oknach, brak klamek w drzwiach i oknach pokojowych.

Monitoring obiektu realizowany był w sposób ciągły. Zapis obrazu przechowywany był przez trzy miesiące od dnia nagrania. Kamery monitoringu obejmowały obszar placówki. Kamery przy domofonach przekazywały obraz wejść i obszaru przed budynkiem.

Wejście do budynku było możliwe tylko i wyłącznie poprzez zgłoszenie się wychowawcy poprzez domofon m.in. ze względu na kontrolę wyjść i powrotów wychowanków.

W placówce oznaczono wyjścia ewakuacyjne oraz miejsca przechowywania gaśnic.

(akta kontroli tom I str. 34-106)

W placówce zgodnie z Regulaminem praw i obowiązków wychowanków stosowane były zasady nagradzania i karania wychowanków. Za wzorową postawę wychowanek mógł otrzymać wyróżnienia i nagrody np. pochwałę, list pochwalny do rodziców, dyplom uznania, pierwszeństwo udziału w atrakcyjnych formach wypoczynku, nagrodę rzeczową lub inną atrakcję. Za niewłaściwe zachowanie wychowankowie mogli być ukarani poprzez upomnienie, powiadomienie rodziców, zakazem korzystania z TV lub sprzętu elektronicznego, zakazem wyjścia, aż do usunięcia z placówki.

Wysokość kwoty kieszonkowego była naliczana wg Procedury naliczania kieszonkowego⁴³. Wysokość miesięcznego kieszonkowego wynosiła 6% podstawowej kwoty, stawka dla dzieci młodszych włącznie z klasą III szkoły podstawowej 3% i dla wychowanków podejmujących naukę na uczelniach wyższych poza Krosnem wynosiła 8% podstawy kwoty⁴⁴. Kwota kieszonkowego mogła być powiększona w ramach naliczania ustalonej punktacji, w której brano pod uwagę m.in. obszary związane ze szkołą, porządkiem, kulturą osobistą, aktywnym udziałem w życiu placówki m.in. pomoc innym w nauce czy pracach, aktywnym uczestnictwem w życiu religijnym, udziałem w zawodach, konkursach itp. Stosowano również dodatek nie ujęty w punktacji za zachowania szczególnie wyróżniające. Na wysokość kieszonkowego miało wpływ także niewłaściwe zachowanie wychowanków m.in. stosowanie używek, brak szacunku wobec starszych, które nie pozwalało na zwiększenie kieszonkowego.

W przypadku wątpliwości dotyczących wysokości przyznanej kwoty kieszonkowego wychowanek miał prawo odwołać się od decyzji wychowawcy prowadzącego do dyrektora placówki.

Opracowane i stosowane przez poszczególnych wychowawców metody działania, w tym nagradzania i wyciągania konsekwencji wobec dzieci (karania) były jednolite, stanowiły jednoznaczny system, nie naruszały praw dziecka.

(akta kontroli tom I str. 333-343)

W placówce nie prowadzono odrębnej dokumentacji dotyczącej złożonych skarg i odwołań od nałożonych na wychowanków kar. W zeszycie przepływu informacji znajdowały się zapisy związane z informacjami o przyczynie i nałożeniu kary na wychowanków np. zakaz spotykania się z konkretną osobą, ponieważ wiązały się one

⁴³ Zmieniane w przypadkach zmiany kwoty podstawy naliczania kieszonkowego.

⁴⁴ Na dzień 16 maja 2024 r. podstawa kieszonkowego wynosiła 1517,00 zł, Zarządzenie nr 4/2024.

z kłopotami dziecka, pozostanie w domu za złe zachowanie, obniżenie kieszonkowego, ograniczenie słodczy na pewien czas, ograniczenie korzystania z telefonu, prace społeczne i zakaz wychodzenia przez określony czas za spożycie alkoholu itp.

Dyrektor wyjaśniła, że placówka nie prowadzi dokumentacji skarg, odwołań i kar nałożonych na wychowanków, ponieważ *sytuacje konfliktowe są rozwiązywane na bieżąco. Informacje na ten temat zapisywane są w Zeszycie przepływu informacji. Wychowankowie korzystają z możliwości zgłaszania swoich uwag, postulatów, wniosków opinii dotyczących spraw osobistych, życia placówki, do wychowawców i specjalistów, a także do dyrektora placówki. Ponadto mogą czynić to na comiesięcznych spotkaniach Społeczności placówki, podczas których sami zgłaszają i analizują swoje zachowanie i bieżące trudności we wzajemnych relacjach.*

W placówce prowadzono zeszyt skarg i wniosków, w którym nie było informacji o złożonych skargach.

(akta kontroli tom I str. 227-247, 251-252, 324-326)

W przypadku sześciu dzieci przyjętych do placówki w okresie objętym kontrolą plany pomocy sporządzono w pięciu przypadkach w ciągu dwóch dni, a w jednym osiem dni od sporządzenia diagnozy psychofizycznej.

W każdym z 12 badanych przypadków Plan pomocy dziecku, w którym dostosowywano cele i zadania zgodnie z potrzebami i okolicznościami stwierdzonymi m.in. w diagnozach psychofizycznych⁴⁵, dokumentach dziecka np.: dokumentacji z sądu, skierowania z PCPR, stanu zdrowia, informacjach o rodzinie. W następstwie ich badania określano potrzeby dziecka w sferze opiekuńczej, rozwojowej, emocjonalnej, więzi z rodziną, relacji społecznych i funkcjonowania w grupie i środowisku szkolnym i pozaszkolnym, rozwoju edukacyjnym dziecka, wpływu sytuacji kryzysowych w rodzinie na rozwój dziecka, jego funkcjonowanie w placówce i poza nią.

Plany pomocy zostały opracowane przez wychowawców, zawierały wszystkie wymagane elementy, czas na jaki zostały opracowane i uwzględniały wskazania zawarte m.in. w diagnozach pedagoga i w diagnozach psychofizycznych⁴⁶. W przypadku czterech wychowanków w opracowywaniu pierwszego plany pomocy brali udział asystenci rodziny⁴⁷.

Cele pracy z dzieckiem oraz działania krótko i długoterminowe w każdym planie były dostosowane indywidualnie do sytuacji dziecka i nie były standardowe (tj. były inne w każdym przypadku) odnosiły się do: powrotu dziecka do rodziny, umieszczenia dziecka w rodzinie przysposabiającej⁴⁸, przygotowania dziecka do usamodzielnienia.

W przypadku celów długoterminowych określano: możliwość powrotu dziecka do rodziny, a także wskazywano na monitorowanie jego sytuacji rodzinnej, utrzymywanie kontaktu z rodzicem/rodzicami, z rodzeństwem, możliwości angażowania rodzica/rodziców do udziału w życiu dziecka, pomoc rodzinie w celu poprawy sytuacji materialnej.

W przypadku celów krótkoterminowych wskazywano na umożliwienie kontaktów z rodziną, angażowanie rodzica/rodziców w życie dziecka, umożliwienie kontaktów telefonicznych, motywowanie rodzica do podjęcia leczenia z choroby alkoholowej, podjęcia pracy zarobkowej, poprawianie umiejętności rodziców w zakresie wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych względem swoich dzieci.

⁴⁵ W przypadku dzieci przyjętych do placówki od 2022 r.

⁴⁶ W sześciu przypadkach.

⁴⁷ Przy sporządzaniu kolejnych planów pomocy nie było asystenta rodziny, ze względu na brak współpracy rodzin z asystentami po umieszczeniu dziecka w placówce.

⁴⁸ Dziecko pomimo uregulowanej sytuacji prawnej nie zostało zakwalifikowane do przysposobienia (nie wyraziło zgody – było w wieku 16 lat).

Określano także działania na rzecz dzieci związane z ich zdrowiem, nauką, rozwojem psychicznym i przebiegiem socjalizacji np. wizyty u specjalistów, pomoc w nauce, pracę z pedagogiem, psychologiem, nauką umiejętności przebywania w grupie. W przypadku przygotowania dziecka do usamodzielnienia wskazywano na przygotowanie do przejścia prawnej odpowiedzialności wychowanków za siebie po uzyskaniu pełnoletności poprzez nabycie umiejętności przydatnych w dorosłym życiu np. samodzielne zakupy, angażowanie do zajęć domowych (dyżury w kuchni, obsługa posiłków, prace porządkowe, organizowanie imienin czy urodzin, poznawanie wartości pieniądza i naukę rozsądnego gospodarowania nimi, angażowanie do załatwiania swoich spraw w urzędach⁴⁹ itp.).

W przypadku braku możliwości realizacji założeń planu pomocy dziecku np. ze względu na stan zdrowia wychowanka⁵⁰ czy jego niewłaściwe zachowanie następowało jego uaktualnienie i dostosowanie do sytuacji i możliwości dziecka.

Proces zmian rozwoju psychicznego i fizycznego w czasie pobytu dzieci w placówce dokumentowany był w kartach pobytu dziecka w placówce, zeszytach przepływu informacji, w dokumentacji kontaktu ze szkołą, opiniach psychologa/pedagoga, ocenie zasadności dalszego pobytu dziecka w placówce. Podczas posiedzenia zespołu ds. okresowej oceny sytuacji dziecka⁵¹ następowała analiza aktualnej sytuacji dziecka na podstawie ww. dokumentów w wyniku czego przygotowywano wnioski do dalszej pracy z dzieckiem.

Plany pomocy modyfikowano nie rzadziej niż co pół roku uwzględniając potrzeby wychowanków oraz ustalenia podjęte w trakcie posiedzenia Zespołu. W przypadku jednego wychowanka plan pomocy modyfikowano w zależności od zmieniającej się sytuacji związanej ze stanem zdrowia dziecka.

(akta kontroli tom II str.2-117

W kontrolowanym okresie w Domu Dziecka przebywało 22 wychowanków⁵².

Siedmiu wychowanków opuściło placówkę, w tym:

- pięciu wychowanków⁵³ w wieku od 18 do 22 lat zamieszkało w mieszkaniach chronionych i mieszkaniu treningowym⁵⁴, kontynuowało lub podjęło naukę,
- jedna wychowanka zamieszkała ze swoim partnerem,
- jeden wychowanek wynajął mieszkanie.

W okresie objętym kontrolą w ewidencji wychowanków figurowało 15 dzieci⁵⁵ w tym:

- jeden⁵⁶ wychowanek przebywał w szpitalu psychiatrycznym⁵⁷ w Toszku,
- trzech wychowanków pełnoletnich⁵⁸ studiowało w Krośnie, Rzeszowie i Krakowie.

Pozostałych 11 wychowanków to były dzieci małoletnie, tym:

- rodzeństwo⁵⁹ w wieku 17 i 11 lat,

⁴⁹ W przypadku starszych dzieci.

⁵⁰ W jednym przypadku wychowanek przebywał w szpitalu psychiatrycznym w Toszku. W placówce przebywał podczas przepustek ze szpitala.

⁵¹ Dalej: zespół.

⁵² wszyscy wychowankowie, którzy przebywali w placówce w okresie objętym kontrolą do 31 grudnia 2024 r.

⁵³ Pięcioro dzieci trafiło do placówki i tak: w wieku 5 7/12 lat, przebywało 158 miesięcy, w wieku 11 4/12 przebywało 120 miesięcy, w wieku 9 1/12 lat, przebywało 109 miesięcy, w wieku 9 4/12 lat, przebywało 109 miesięcy, w wieku 12 1/12, przebywało 100 miesięcy.

Trafił do placówki w wieku 17 i 3/12 lat, przebywał 39 miesięcy.

⁵⁴ W mieszkaniu treningowym mieszkało troje wychowanków.

⁵⁵ Dane na 31 grudnia 2024 r.

⁵⁶ Trafił do placówki w wieku 12 lat, przebywał 77 miesięcy.

⁵⁷ Wychowanek w okresie kontroli przebywał od 29 grudnia 2022 r. do 6 czerwca 2023 r. w Szpitalu w Garwolinie, od 14 listopada 2023 r. do zakończenia kontroli w Zespole Szkół przy Ośrodku Terapii Nerwic dla Dzieci i Młodzieży Toszku

⁵⁸ Dane na koniec 2024 r. wszyscy w wieku 20, pierwszy trafił do placówki w wieku 10 10/12 lat, przebywał 112 miesiące, drugi w wieku 12 1/2 lat, przebywał 102 miesiące i trzeci trafił 12 8/12 lat, przebywał 89 miesięcy.

⁵⁹ Trafił do placówki w wieku 9 3/12 lat, brat w wieku 3 8/12 lat i przebywali 89 miesięcy.

- dziecko⁶⁰ w wieku 17 lat,
- rodzeństwo w wieku⁶¹ 16, 9, 6 lat,
- dziecko⁶² w wieku 14 lat,
- rodzeństwo⁶³ w wieku 14 i 10 lat,
- rodzeństwo⁶⁴ w wieku 13 i 10 lat.

W jednym przypadku dziecko miało uregulowaną sytuację prawną i mogło zostać adoptowane, jednakże nie wyraziło zgody na adopcję. Pozostałe dzieci przebywały w placówce powyżej 2 lat ze względu na nie uregulowaną sytuację prawną.

(akta kontroli tom II str. 210-219)

3. Według stanu na dzień 31 grudnia 2024 r. w placówce zatrudnionych było pięć osób na czas nieokreślony w pełnym wymiarze czasu pracy w tym: Dyrektor – jako wychowawca – pedagog i czterech wychowawców w tym jeden wychowawca – pedagog⁶⁵.

Ponadto zatrudnione były jeszcze trzy osoby tj. wychowawca na czas określony⁶⁶, psycholog⁶⁷ w wymiarze 1/8 etatu oraz na czas usprawiedliwionej nieobecności psychologa, psycholog zastępujący⁶⁸. W okresie od 6 stycznia do 6 lutego 2024 r. nie było w placówce psychologa.

Dyrektor placówki wyjaśniła, że *nie było możliwości zatrudnić psychologa natychmiast po przejściu zatrudnionej psycholog na urlop macierzyński ze względu na brak psychologów na rynku pracy.*

Osoby te pracowały w systemie zmianowym wg ustalonego grafiku w godzinach od 6 do 14, od 14 do 22 i od 22 do 6. Psycholog był dostępny cztery razy w miesiącu w godzinach od 14 do 19 lub od 15.45 do 20.45.

W administracji pracowało trzy osoby tj. pracownik gospodarczy w godzinach od 8 do 16, księgowa⁶⁹ w godzinach od 8.30 do 12.30 i pracownik gospodarczy⁷⁰, kierowca w godzinach od 6 do 14.

W latach 2022 – 2024 dzieci miały możliwość skorzystania z pomocy psychologa i pedagoga w czasie dyżurów pełnionych zgodnie z grafikiem pracy.

W kontrolowanym czasie w placówce (oprócz zatrudnionych obecnie) pracowało jeszcze pięć osób tj. trzech wychowawców⁷¹, jeden opiekun⁷² i pedagog⁷³.

Z pomocy psychologa i pedagoga korzystały wszystkie dzieci będące w placówce. W przypadku psychologa na jednego wychowanka przypadało średnio od jednego do

⁶⁰ Trafił do placówki w wieku 15 3/12 lat, przebywał 30 miesięcy.

⁶¹ Trafili do placówki w wieku 14 lat, 7 2/12 lat i 4 2/12 lat, przebywali w placówce 24 miesiące.

⁶² Trafił do placówki w wieku 12 8/12 lat, przebywał 18 miesięcy.

⁶³ Trafili do placówki w wieku 13 8/12 i 10 6/12 lat, przebywali w placówce 10 miesięcy.

⁶⁴ Trafiły do placówki w wieku 10 6/12 i 13 6/12 lat, przebywały w placówce 14 miesięcy.

⁶⁵ Zatrudnieni od: 1 września 2022 r., 1 września 2001 r., 1 września 2019 r., 1 września 2023 r. 1 stycznia 2013 r.

⁶⁶ W pełnym wymiarze czasu pracy w okresach: 06.07.2023 r. -11.08.2023 r., 03.01.2024 r.-30.06.2024 r., 21.10.2024 r. -30.09.2025 r.

⁶⁷ Zatrudniony od 01.12.2012 r. –nadal, umowa na czas nieokreślony od 2014 r., w wymiarze czasu pracy ½ etatu (20 godzin) i od 1.09.2018 r. w wymiarze 1/8 etatu (5 godzin). Od 06.01.2024 do 24.05.2024 r. urlop macierzyński 25.05.2024 do 03.01.2025 r. – urlop rodzicielski.

⁶⁸ Umowa o pracę od 7 lutego 2024 r. na czas usprawiedliwionej obecności pracownika (psychologa) w wymiarze 1/8 etatu.

⁶⁹ Zatrudniona na ½ etatu.

⁷⁰ Zatrudniony na ½ etatu.

⁷¹ Wychowawcy zatrudnieni: (1) od 1 września 2016 r. do 31 sierpnia 2022 r. umowa o pracę na czas nieokreślony w pełnym wymiarze czasu pracy, (2) od 12 czerwca do 31 sierpnia 2024 r. umowa o pracę na czas określony w pełnym wymiarze czasu pracy, od. 1 września do 17 września 2024 r – umowa o pracę na czas nieobecności wychowawcy M.U., (3) od 16 lutego do 31 sierpnia 2023 r. umowa o pracę na czas określony w pełnym wymiarze czasu pracy.

⁷² Od 01 września 2020 r. do 1 grudnia 2024 r. porozumienie o wykonywaniu świadczeń wolontarystycznych – sprawowanie opieki nocnej w placówce w wymiarze 1/2 etatu.

⁷³ Od 1 listopada 2021 r. do 31 sierpnia 2022 r. umowa zlecenie.

trzech spotkań w miesiącu, w przypadku pedagoga średnio od trzech do 10 spotkań w miesiącu.

Psycholog prowadził zajęcia grupowe oraz spotkania indywidualne z wychowankami, z których sporządzane były zapisy w Kartach zajęć psychologicznych i Arkuszach badań obserwacji psychologicznych.

Pedagog prowadził zajęcia grupowe oraz spotkania indywidualne z wychowankami, z których sporządzane były zapisy w Kartach zajęć pedagogicznych oraz w Kartach rozmów indywidualnych z wychowankiem.

W dokumentacji odnotowywano m.in. przeprowadzone rozmowy z wychowankami związane z ich problemami, z zachowaniem w placówce, w szkole czy w najbliższym otoczeniu, z emocjami, kontaktami z rodziną, samopoczuciem. Odnotowywano zajęcia z dziećmi związane m.in. z zabawą, ćwiczeniami edukacyjnymi, manualnymi, grami, wyjścia z placówki np. do parku, kina, a także zaobserwowane zachowania dzieci, emocje po odwiedzinach czy kontaktach z rodziną.

Harmonogram dyżurów psychologa i pedagoga ułożony był w sposób umożliwiający na zajęcia i spotkania wychowanków po zakończeniu przez dzieci zajęć w szkole.

Przekazywanie dyżurów wychowawczych odbywało się na zasadach wprowadzonych zarządzeniem⁷⁴ Dyrektora placówki. Wychowawca pełniący dyżur schodził z dyżuru pod warunkiem, że przyszedł wychowawca przejmujący dyżur.

Osoby sprawujące opiekę na dyżurach nocnych co najmniej trzykrotnie w ciągu nocy przeprowadzały obchód i odnotowywały ten fakt w dokumencie sprawozdawczym. Zapisywano tam również ilość dzieci przebywających podczas dyżuru w placówce.

W kontrolowanym okresie nie było przypadków zaprzestania działalności placówki.

(akta kontroli tom II str. 118-153)

4. W placówce prowadzono dla każdego podopiecznego karty pobytu dziecka, karty rozmów indywidualnych z wychowankiem; karty udziału w zajęciach prowadzonych przez pedagoga i psychologa, a także arkusze badań i obserwacji psychologicznych. Wszystkie ewidencje sporządzano jednolicie dla każdego dziecka.

Dokumenty zawierały wymagane elementy, wpisy dokonywano na bieżąco, a w przypadku kart pobytu raz w miesiącu w temacie zgodnym z opisywanym obszarem tematycznym. Wpisy dotyczyły aktualnych potrzeb i problemów wychowanków, identyfikowały trudności i definiowały działania zaradcze, nie były ogólne i lakoniczne oraz nie powtarzały się (nie były identyczne) przez kolejne miesiące.

Dokumentacja pracy pedagoga i psychologa była prowadzona na bieżąco, w sposób usystematyzowany, spójny, odzwierciedlała prowadzoną pracę wychowawczą.

Działania podejmowane przez psychologa zawierały elementy terapii psychologicznej, rozmów wspierających, relaksacji, rozmowy na temat życia po usamodzielnieniu (zwłaszcza w przypadku starszych wychowanków), zajęcia poprawiające kreatywność, spostrzegawczość, koncentrację, poprzez gry edukacyjne oraz zajęcia w temacie relacji rówieśniczych i akceptacji w grupie poprzez zajęcia indywidualne i zajęcia grupowe.

W przypadku niejasnych spraw związanych z konfliktami czy trudnościami w funkcjonowaniu wychowanków w placówce zwoływane były spotkania, w których uczestniczyli m.in. Dyrektor placówki wychowawca, pedagog, rodzina dziecka, pracownik Wydziału Polityki Społecznej i Zdrowia w Krośnie. Problemy omawiane na spotkaniach zapisywano w Protokołach ze spotkań⁷⁵.

⁷⁴ Zarządzenie nr 6/2022 w sprawie wprowadzenia procedury przekazywania dyżurów wychowawczych.

⁷⁵ W okresie kontroli odbyło się osiem spotkań.

W placówce nie było zatrudnionego terapeuty. Terapie wychowanków prowadzone były poza placówką np. terapia psychologiczna w ramach: Poradni Zdrowia Psychicznego, w Poradni Leczenia Uzależnień, IPET⁷⁶, Poradni Autyzmu, ŚOPPiP⁷⁷.
(akta kontroli tom I str. 154-275)

5. W posiedzeniach zespołu do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka⁷⁸ uczestniczyli wychowawcy i dyrektor Domu Dziecka, przedstawiciele MOPR, Sądu, Urzędu Miasta, psycholog i pedagog.

Informację o posiedzeniu zespołu przekazywano wychowawcom i specjalistom⁷⁹ w formie pisemnej.

Zespół dokonywał oceny sytuacji wychowanków nie rzadziej niż co pół roku. W przypadku jednego dziecka zespół dokonywał oceny częściej⁸⁰, ze względu na problemy zdrowotne dziecka, w wyniku których wychowanek został umieszczony w szpitalu psychiatrycznym w Toszku.

Sporządzone oceny zawierały podpisy wszystkich uczestniczących w pracy osób⁸¹, opatrzone były datą posiedzenia Zespołu.

Zapisy w dokumentacji dotyczącej oceny odnosiły się do wszystkich zagadnień, wymienionych w art. 136 ustawy o *pieczy zastępczej*. Zagadnienia opisywane były w obszerny sposób oddający oceniany stan faktyczny.

Podczas posiedzeń zespołu dokonywano analizy stosowanych metod pracy z dzieckiem, w wyniku czego kontynuowano działania zgodnie z planem pomocy dziecku lub dokonywano jego modyfikacji.

(akta kontroli tom II str.276-326)

6. Zespół do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka sporządzał opinie zgodnie z art. 139a ustawy o *pieczy zastępczej*, na podstawie których formułował wnioski dotyczący zasadności dalszego pobytu w placówce. Analizowano aktualną sytuację rodzinną dziecka wraz z ewentualnymi możliwościami kontaktu z rodziną. Weryfikacji podlegały metody pracy z dzieckiem w celu wsparcia edukacji, zdrowia, rozwoju w przypadku niepełnosprawności, metody pracy z rodziną zmierzające do powrotu dziecka do rodziny, sytuację prawną umożliwiającą przysposobienie, stan zdrowia dziecka, jego potrzeby konsultacji czy leczenia związane z chorobami sezonowymi, ale też z niepełnosprawnościami, jego zachowania w szkole i w placówce. Oceniana była także możliwość powrotu dziecka do rodziny lub umieszczenia go w rodzinie zastępczej, gdzie brano m.in. pod uwagę stabilność rodziny czy działania rodziców związane z zapewnieniem dziecku bezpieczeństwa.

(akta kontroli tom II str. 327-436)

7. Informacje o prawach i obowiązkach wychowanków przekazywano w chwili przyjęcia dziecka do placówki. Na tablicy umieszczonej na korytarzu piętra zamieszkałego przez wychowanków placówki dostępne były *Standardy ochrony małoletnich* (dla najmłodszych w formie rysunkowej) wraz z informacją do kogo wychowankowie mogli zgłaszać się w przypadku trudnych dla nich sytuacji lub złego traktowania. Na tablicy ogłoszeń zamieszczona była również informacja o możliwości uzyskania pomocy poza placówką wskazano przy tym numery telefonów: Dziecięcego Telefonu Zaufania Rzecznika Praw Dziecka (telefon SOS), bezpłatnego telefonu zaufania dla dzieci i młodzieży, Niebieską linię, całodobowy telefon zaufania

⁷⁶ Indywidualny program edukacyjno – terapeutyczny określa zakres i sposób dostosowania wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb rozwojowych.

⁷⁷ Środowiskowa opieka psychologiczna i psychoterapeutyczna dla dzieci i młodzieży.

⁷⁸ Dalej: zespół.

⁷⁹ Obecność na posiedzeniach była obowiązkowa.

⁸⁰ Tj. co 2, 3, 4 i 6 miesięcy.

⁸¹ Wprawdzie przepisy nie nakładają obowiązku w tym zakresie, jednak ich złożenie potwierdza udział w opracowaniu oceny.

dla dzieci i młodzieży prowadzony przez Fundację Dajemy Dzieciom Siłę oraz Służby Ratunkowe.

Prawa dziecka, obowiązki i uprawnienia wychowanków placówki oraz wolność sumienia i religii zostały zawarte w Regulaminie Organizacyjnym w rozdziale II *Organizacja i zadania Domu Dziecka*.

(akta kontroli tom I str. 33-106, 330-332)

8. Badaniu poddano 12 spraw wychowanków w tym: dwa rodzeństwa (po troje dzieci) i troje wychowanków pełnoletnich.

Ustalono, że we wszystkich przypadkach placówka usiłowała nawiązać i utrzymać kontakt z rodziną lub bliskimi dziecka⁸².

W placówce podejmowano różnorodne działania reintegracyjne między innymi.:

- ustalono główny problem zaburzający relacje rodzinne i przyczynę umieszczenia dziecka w placówce, rozpoznano sytuację psychospołeczną rodziny oraz więzi emocjonalnej i wzajemnych relacji między dzieckiem a rodzicami oraz między dzieckiem a rodzeństwem, sprawdzano warunki materialne, mieszkaniowe i sytuację zdrowotną rodziny dziecka, wychowankowie spotykali się z pedagogiem i psychologiem oraz kontaktowano się z instytucjami pracującymi na rzecz dziecka i rodziny,
- dla czterech dzieci dokonywano klasyfikacji problemu w rodzinie, pomocy w zrozumieniu sytuacji, w znalezieniu sposobu wyjścia z niej oraz zachęceniu do konkretnych działań, np. szukania pracy,
- w przypadku w jedenaściorga dzieci obserwowano kontakt z bliskimi dziecka⁸³, przeprowadzano indywidualne rozmowy z członkami rodzin⁸⁴, zachęcano do systematycznego odwiedzania dzieci, zapraszano na święta, uroczystości związane z chrztem, komunią, bierzmowaniem, urodzinami, itp.

Dzieci miały kontakt z rodzinami głównie podczas świąt, ewentualnie podczas sporadycznych odwiedzin.

Pracownicy placówki nie uczestniczyli w szkoleniach i studiach podyplomowych w zakresie reintegracji.

Dyrektor Domu Dziecka wyjaśniła, że *tematyka szkoleń, w których uczestniczą pracownicy zależy od aktualnych potrzeb związanych z funkcjonowaniem dzieci w placówce i pojawiającymi się trudnościami oraz wymaganiami stawianymi przez ustawodawcę. Po konsultacji z wychowawcami i specjalistami pracującymi z naszymi wychowankami podjęliśmy decyzję o wyborze szkoleń o innej tematyce. Istnieje możliwość zorganizowania szkolenia dotyczącego reintegracji, jeśli będzie taka potrzeba.*

(akta kontroli tom I str. 323-324, tom II str. 347-349)

9. Zbadano sześć spraw w zakresie działań zmierzających do usamodzielnienia wychowanków.

⁸² Wśród 12 dzieci jeden ojciec nie żyje, dwóch ojców nie znanych, dwóch miało ograniczone, trzech ma zawieszone i czterech odebrane prawa rodzicielskie. Osiem matek miało ograniczone praw rodzicielskie, dwie odebrane prawa rodzicielskie, jedna miała zawieszone, a jednej matki adres nie był znany.

⁸³ W jednym przypadku dziecko miało kontakt z ojcem telefoniczny, zaś z matką nie chciało mieć kontaktu.

⁸⁴ Uświadamiano rodzicom rolę placówki w wychowywaniu dziecka, rolę rodziców w procesie wychowawczym oraz zagrożenia dla rodziny wynikające z uzależnień (pedagogizacji), zobowiązywano do współpracy, a także ustalano dalsze planów rodziców wobec swojego dziecka, przygotowywano rodziców do prawidłowej opieki nad dzieckiem, zwłaszcza w sytuacji nagłych zachowań, oraz obserwowano wzajemny kontakt podczas odwiedzin rodziców, zwracano uwagę na czas trwania odwiedzin, jakość kontaktu, częstotliwość, zachęcano rodziców do systematycznego odwiedzania dzieci oraz do udziału rodziców w ważnych dla dziecka wydarzeniach (urodziny, komunie, rocznice, rozpoczęcie i zakończenie roku szkolnego, wywiadówki), informowano rodziców o ważnych dla dziecka wydarzeniach, jego sukcesach, wizytach u lekarzy specjalistów i w poradniach psychologiczno-pedagogicznych, zapraszano rodziców na posiedzenia stałego zespołu ds. okresowej oceny sytuacji dziecka i zachęcano do wspólnego podejmowania ważnych decyzji oraz wspieraniu dziecka w podejmowaniu trudnych wyborów.

Wychowankowie od chwili przybycia do placówki wdrażani byli w zależności od wieku i umiejętności do podstawowych czynności np. przygotowywania posiłków, nakrywania do stołu, estetycznego spożywania posiłków, higieny osobistej, zmiany i prania pościeli, ręczników, dbania o porządek w najbliższym otoczeniu, sprzątania łazienki, aneksu kuchennego, mycia lodówki, segregacji odpadów, porządku wokół domu itp. Ponadto uczono dzieci właściwego gospodarowania własnym kieszonkowym, odkładania pieniędzy na swoje potrzeby i realizację marzeń.

Wychowankowie co najmniej rok przed osiągnięciem pełnoletności wskazywali opiekuna usamodzielnienia⁸⁵.

Dla wszystkich wychowanków opracowano indywidualny plan usamodzielnienia⁸⁶, w tym na 10, 12, 25, 28, 31 i 47 miesięcy⁸⁷ przed usamodzielnieniem. Plany zostały opracowane przez osobę usamodzielnianą wraz z opiekunem.

Dokumentacja poddana kontroli zawierała elementy wymienione w art. 145 ust. 1 ustawy o pieczy zastępczej.

Wszystkie indywidualne programy usamodzielnienia były zatwierdzone przez kierownika PCPR.

(akta kontroli tom II str. 350-423)

10. Dyrektor placówki przedstawiła problemy dotyczące funkcjonowania instytucjonalnej pieczy zastępczej:

1. *Dzieci po przyjęciu do placówki potrzebują szerokiej diagnostyki zarówno psychologiczno-pedagogicznej, jak i z uwagi na stan zdrowia tej prowadzonej przez lekarzy specjalistów, w szczególności stomatologa, a coraz częściej także neurologa czy psychiatry. Niestety nie można podjąć żadnych konkretnych działań, gdyż jest problem ze współpracą z rodzicami, którzy są niedysponowani, albo nieobecni, tj. nie utrzymują z placówką kontaktu, a często nie odpowiadają także na próby nawiązania go, podejmowane przez Dyrekcję i Wychowawców. Dobrą praktyką byłoby, aby dzieci wraz ze skierowaniem przychodziły z dokumentem o rozszerzeniu praw dla dyrektora placówki. W normalnym trybie na rozprawę o rozpatrzenie wniosku Dyrektora placówki i uzyskanie takiego dokumentu trzeba czekać ok. 3 miesiące. Są to miesiące martwe dla pomocy dzieciom.*
2. *Jest bardzo trudny dostęp do terapeutów i specjalistów na NFZ. Nie stać nas na wizyty prywatne, a terminy wizyt w ramach NFZ wiążą się z długim czasem oczekiwania – kilkumiesięcznym lub nawet prawie dwuletnim.*
3. *W przypadku przekroczenia ustawowej liczby dzieci, co zdarza się nagminnie, z uwagi na brak miejsc w instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz niewystarczającej liczby rodzin zastępczych, obowiązujące skomplikowane procedury uniemożliwiają przyjęcie dzieci do naszej placówki. Jest to szczególnie trudne w sytuacji, gdy mamy świadomość, że dzieci te często znajdują się w skrajnie trudnej sytuacji życiowej. Mimo, iż posiadamy warunki do zapewnienia im należytej opieki, poczucia bezpieczeństwa i stabilizacji staje się to zwyczajnie niemożliwe, nad czym każdorazowo mocno ubolewamy.*
4. *Istnieje problem z usamodzielnieniem dzieci z upośledzeniem intelektualnym, autyzmem lub innymi poważnymi deficytami. Brak jest mieszkań chronionych dla wysokofunkcjonujących osób z dysfunkcjami, gdzie zapewniony jest dla nich opiekun oraz specjalistyczna opieka lekarska. Jeśli takie są w województwie, to nie ma o nich informacji.*

⁸⁵ W pięciu przypadkach byli to pracownicy Domu Dziecka, w tym w jednym przypadku ze względu na zmianę placówki przez opiekuna prawnego wskazano nowego, w jednym przypadku opiekunem była siostra wychowanka DD.

⁸⁶ W czterech przypadkach przez PCPR w Brzozowie, w dwóch MOPR w Krośnie i w jednym PCPR w Mielcu.

⁸⁷ Ze względu na kontynuację nauki.

5. *Duże potrzeby dzieci, wynikające z konieczności podejmowania i regularnego kontynuowania terapii psychologicznej poza placówką, częstych wizyt związanych ze szczegółową diagnostyką przejawianych trudności i zaburzeń, a następnie realizacja wdrożonego leczenia i zaleceń z nim związanych, wymagają zaangażowania w ten proces wielu osób, często w tym samym czasie. Wielokrotnie jest to logistycznie trudne do zorganizowania z uwagi na ilość Wychowawców pracujących z dziećmi, zgodnie z obowiązującymi procedurami.*

Do placówki często kierowane są dzieci po długoletnim pobycie w rodzinie zastępczej oraz w wieku zbliżającym ich do pełnoletności. Są one już mocno ukształtowane poprzez pobyt w swoich dotychczasowych środowiskach, dlatego prowadzona z nimi praca wychowawcza, oddziaływania psychologiczne i pedagogiczne są szczególnie trudne i nie przynoszą pożądanych efektów. Niejednokrotnie wiążą się z brakiem zgody i współpracy ze strony tych wychowanków, a często całkowitym odrzucaniem przez nich oferowanej im pomocy, co jest dodatkowym utrudnieniem. Problemem jest także kwestia usamodzielnienia się takich wychowanków, którzy często poprzez zerwanie relacji z długoletnimi rodzinami zastępczymi oraz brak wsparcia ze strony rodzin biologicznych zostają zdani sami na siebie

(akta kontroli tom II str. 424-426)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości:

OCENA CZĄSTKOWA

NIK ocenia, że w placówce sporządzano rzetelnie diagnozy⁸⁸ oraz plany pomocy dzieciom. Bieżące informacje oraz podejmowane decyzje na temat dzieci przekazywano w Zeszycie przepływu informacji. W budynku nie było barier i ograniczeń przy wyjściu z budynku. Stan sanitarny pomieszczeń nie budził zastrzeżeń.

Rzetelnie sporządzano karty i arkusze dotyczące pracy z dzieckiem i jego obserwacji. Dokonywano oceny sytuacji dziecka i zasadność pobytu w placówce.

Zapewniano dzieciom opiekę wychowawców przez całą dobę, jak również codzienną opiekę pedagogiczną i psychologiczną.

Wychowankom przekazywano informację o przysługujących im prawach w chwili przyjęcia do placówki. Informacje te dostępne były także na tablicy ogłoszeń. Podejmowano działania w celu powrotu dzieci do rodzin, a także prawidłowo realizowano zadania zmierzające do usamodzielnienia się wychowanków.

OBSZAR

3. Realizacja wniosków pokontrolnych

W wyniku kontroli P/21/089 *Realizacja zadań opiekuńczo wychowawczych w domach dziecka* sformułowano następujące wnioski pokontrolne:

Opis stanu
faktycznego

1. Sporządzanie diagnoz psychofizycznych niezwłocznie po przyjęciu dziecka do placówki,
2. Zawieranie w diagnozach psychofizycznych sporządzanych po przyjęciu dziecka do placówki wskazań określonych w § 14 ust. 4 pkt 4 *rozporządzenia w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej*,
3. Zapewnienie realizacji zadań pedagoga odpowiadających zdiagnozowanym potrzebom dzieci,

⁸⁸ W przypadku dzieci przyjętych w okresie objętym kontrolą.

4. Sporządzanie obowiązkowych arkuszy badań i obserwacji pedagogicznych dla każdego dziecka zgodnie z § 17 ust. 1 pkt 4 *rozporządzenia w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej*,
5. Zapewnienie posiadania przez osoby świadczące pomoc jako wolontariusze aktualnych zaświadczeń lekarskich o braku przeciwwskazań do pracy z placówce opiekuńczo – wychowawczej.

W wyniku kontroli wykonania wniosków pokontrolnych ustalono, że:

- diagnozy psychofizyczne sporządzano niezwłocznie po przyjęciu dziecka do placówki,
- w sporządzanych diagnozach psychofizycznych zawierano wskazania określone w § 14 ust. 4 pkt 4 *rozporządzenia w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej*,
- zapewniano realizację zadań pedagoga odpowiadających zdiagnozowanym potrzebom dzieci,
- sporządzano arkusze badań i obserwacji pedagogicznych dla każdego dziecka,
- osoby świadczące pomoc jako wolontariusze posiadały aktualne zaświadczenia lekarskie o braku przeciwwskazań do pracy z placówce opiekuńczo – wychowawczej.

(akta kontroli tom I str. 154-275, tom II str. 2-117)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości:

OCENA CZĄSTKOWA

W ocenie NIK wnioski pokontrolne sformułowane w wyniku kontroli P/21/089 zostały rzetelnie zrealizowane.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag ani wniosków pokontrolnych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Rzeszów, dnia 7 marca 2025 r.

Kontroler
Barbara Lew
starszy inspektor kontroli państwowej

/-/

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie
p.o. Wicedyrektor
Witold Pałasz
/-/